

Муносабат

Умиджон СУЛАЙМОНОВ,
"Адолат" СДП Сиёсий Кенгашин раиси ўринбосари

АЁЛЛАРГА ЭЪТИБОР — КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР

"Хотин-қизлар ва оила масаласи – бу нафакат бугунги кунимиз, балки эртаги келажагимизни ҳам белгилаб берадиган ҳал қильувчи омилдир. Агар биз меҳр-оқибат ва садоқат тимсоли, хонадонларимиз фариштаси бўлган аёлларга битта яхшилил қиласак, ҳеч шубҳасиз, бу ўнта яхшилик бўлиб қайтади", дега таъкидлайди давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Халқаро хотин-қизлар кунига бағишлиланган тантанали маросимдаги нутқида.

3

ТАЛАБАЛАР УЧУН ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

Мамлакат тараққиётини таъминловчи стратегия ва мақсадларни самарали амалга ошириш, факат ва факат замонавий фикрлайдиган, ўз соҳасининг етук мутахассиси бўлган кадрларга боғлик. Шу боис мамлакатимизда таълим соҳасини ислоҳ қилиш орқали инсон капиталини ривожлантиришга алоҳида эътибор қартилимоқда. Сабаби, ривожланиш босқичини самарали босиб ўтган мамлакатларнинг 64 фойзи айнан инсон капитали сифатига, жумладан, аҳоли томонидан ишлаб чиқариши жараённи ва қундаклик хаётда самарали ечимларни топиш учун тўпланган билим ва қўнкималарга боғлик бўлган.

Бунда узлуксиз таълим тизимининг якуний босқичи бўлган олий таълим тизими мухим аҳамиятга эга. Сўнгги беш йилда юртимизда фаолият кўрсатадиган олий таълим мусассасалари сони ҳамда қамров даражаси уч баробарга ошиди. Ҳозирги кунда олийгоҳларимизда 510 минг нафар талаба кундузги таълим шаклида, 300 мингдан ортиқ талаба эса сиртқи ва кечки таълимда таҳсил олмоқда. Шундан 7,5 мингтаси чиг этим ёки ногиронлиги бўлганлар, 4,5 мингтаси турли "дафтарлар"га киритилган оилаларга мансуб талабалардир.

Албатта, олий таълим сони ва қамровини ошириш борасидаги ишлар тизими давом этирилмоқда. Жумладан, 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегияси доирасида ёшларнинг олий таълим билан қамров даражасини 50 фойизга етказиш, ОТМлар сонини 200 тага, шундан 10 та салоҳиятли ОТМларни QS ва THE халқаро рейтингларига киритиши мақсад килинган. Кўзланган мақсад аниқ, етук замонавий фикрлаш қобилиятига эга бўлган кадрлар сони ва сифатини ошириш.

Аммо бугунги дунё тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, фақатгина таълим бериси билангина инсон капиталини ривожлантириб бўлмайди. Талабалар ўқиши жараённида ҳар сонияди ўзгариб бораётган, соҳалар тараққиётни ва жамиятдаги ёндашувлар билан ҳамоҳанг бўлиб, бевосита ишлаб чиқариши амалиётида ҳам фаолияти бериси бўйича аниқ чора-тадбирлар белгилаб берилди.

Олий ўқув юртлари талабалари бандлигини таъминлаш бўйича устувор вазифаларга бағишлиланган давлатимизда рахбарни бошчилигидаги видеоселектор йиғилишида ишлаш истаги бўлган талабаларга таълимдан узилмаган ҳолда ишлаш имкониятини яратиб бериси бўйича аниқ чора-тадбирлар белгилаб берилди.

Таҳриллар натижасига кўра, бугунги кунда мамлакатимиздаги соҳа ва тармоклар кесимида талабалар ишлаши мумкин бўлган 105 мингта вакант иш ўрни мавжуд. Жумладан, таълим ва хизмат кўрсатиш соҳаларида – 22 мингта, саноатда – 17 мингта, соғлиқни саклашда – 9 мингта, қурилиш ва қишлоқ хўжалигига – 6 мингта, молия соҳасида – 3 мингта, алқа ва IT соҳасида – 2,5 мингта иш ўринлари бор. Шунингдек, ректорлар олийгоҳларнинг йўналишишга қараб, аҳоли ва тадбиркорларга пулилк хизматлар кўрсатиб, 5 минг нафар талабага кўшимча даромад олиш имкониятини яратиши мумкин.

2

ҚЎЙҚИРИЛГАН КАДДАНИЙИТ

ҚАДИМ СИРЛАРИ

МУКОФОТ ВА ЭЪТИРОФ МУБОРАК

3

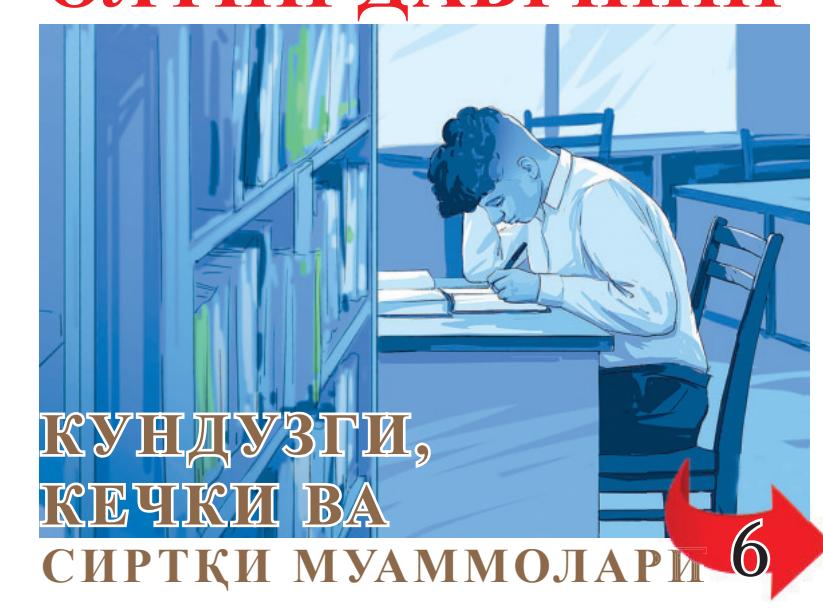
5

МАШИНА БОЗОРИДАГИ

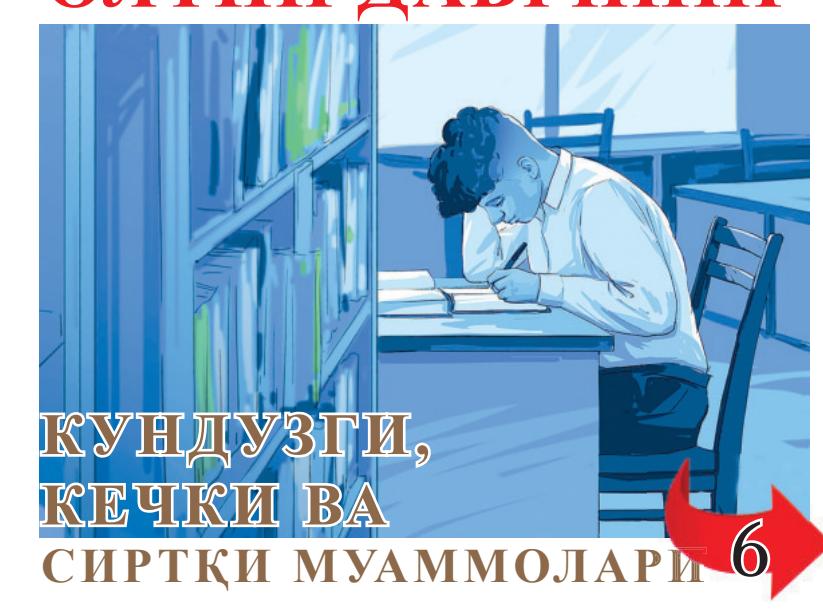
4

МУШТУМЗЎРЛАР

6

ОЛТИН ДАВРНИНГ

КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ МУАММОЛАРИ

7

8

Кутлаймиз!

МУКОФОТ ВА ЭЪТИРОФ МУБОРАК

Давлатимиз раҳбарининг фармон ва қарорига кўра, 8 март — Халқаро хотин-қизлар куни муносабати билан давлат ва жамият ҳаётида фаол бўлган бир гурӯҳ хотин-қизлар мукофотланди. Улар орасида «Адолат» социал-демократик партиясининг фаоллари ҳам борлиги бизни беҳад қувонтирди.

Рузибека Аитбаева

Гавхар Алимова

Норбуви Шамисеева

Шахноза Маймировна

ШАМСИЕВА НОРБУВИ СОЛИЕВНА «Дўстлик» орденига муносаб деб топиди.

Ватанимиз тараққиётни йўлида сидқидидан меҳнат қилиб келаётган хотин-қизларимиз қаторида Фарғона шаҳридаги «Ибратли бекам» ўкув маркази раҳбари, «Адолат» СДП вилоят кенгаши қошидаги «Аёллар қаноти» раиси ФАНИЕВА ШАХНОЗА МАЪМИРОВНА «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

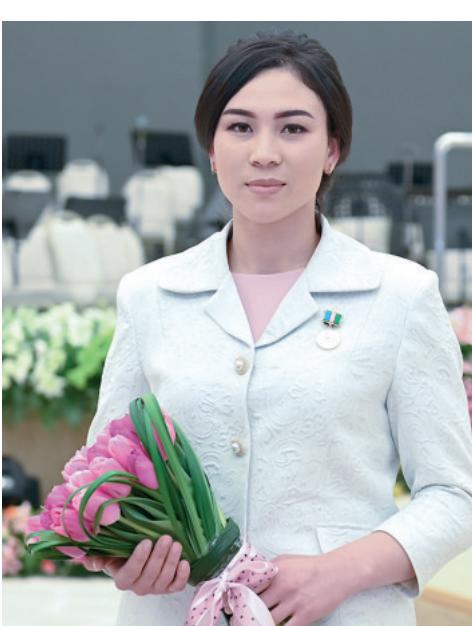
Дилором Мехмонова

Бахаргул Жамалова

Дурданабегим Зайнобиддинова

Уллижон Давлетова

Мамлакатимизда хотин-қизларга бўлган юксак эътиборнинг яна бир ёрқин ифодаси сифатида ижодкор, ташаббускор хотин-қизларимизнинг им-фан, маданият ва спорт соҳасида эришашётган қатор ютуқларини эътироф этиш ва рағбатлантириш мақсадида ҳар йили айнанавий тарзда бериладиган ЗУЛФИЯ номидаги Давлат мукофотига жорий йилда партиямиз фаолларидан Андикон давлат тиббёт институтининг 6-боскич талабаси ЗАЙНОБИДДИНОВА ДУРДОНАБЕГИМ САРVARЖОН ҚИЗИ ҳамда Урганч давлат универсitetining 3-боскич талабаси ДАВЛЕТОВА УЛЛИЖОН САПАВОЙ ҚИЗИнинг муносаб деб топилгани биз, «адолат»чиларнинг қувончига қувонч кўшди.

Мухиба Бабабекова

Гулфинисо Кўчкорова

Насибали Мамадиевна

Гулнор Пўлатова

Шунингдек, «Адолат» СДП Самарқанд вилоят кенгаши раиси, ҳалқ депутатлари Самарқанд шаҳар Кенгаши депутати БАБАБЕКОВА МУХИБА ҚИЛИЧОВНА,

ҳалқ депутатлари Пастдарғом туман Кенгаши депутати КЎЧКОРОВА ГУЛФИНИСО НОРМУРОТОВНА,

ҳалқ депутатлари Булунгур туман Кенгаши депутати МАМАДИЯРОВА НАСИБАЛИ ОБЛОҚУЛОВНА,

партия фаоллари ПЎЛАТОВА ГУЛНОР РАЗЗОҚОВНА, СУЛАЙМОНОВА РАҲНО ПАЗИЛОВНА ва

Қорақалпогистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси депутати АЙЫМБЕТОВА ГУЛХАТША АЙМАНОВНАлар Президентимизнинг 2018 йил 2 февралдаги фармони билан таъсис этилган «МУЪТАБАР АЁЛ» кўкрак нишонига сазовор бўлдилар.

«Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши партиядошларимизни юксак мукофотлар билан чин юракдан муборакбод этиб, Ватанимиз равнақи ва жамиятимиз ривожи йўлидаги келгуси ишларида омад ва зафарлар ёр бўлишини тилайди!

Раъно Сулеймонова

Гулхатша Айымбетова

«Адолат» СДП Матбуот хизмати

АЁЛЛАРГА ЭЪТИБОР – КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР

1 Дарҳақиқат, аёл эртанги кун давомчилари бўлмиш келажак авлодларни ҳам жисман, ҳам маънан камолга етказувчи улф зотидир. Шу боис уларга қанча эҳтиром кўрсатсан, шунча оз. Бугунги кунда давлатимиз раҳбари бошликлигида Янги Ўзбекистоннинг янгича тамоиллари асосида хотин-қизлар масалалари янада кўпроқ эътибор қаратилмоқда. Уларнинг ўқиши, ишлаши, саломатлигини асраш, оиласи учун шароитлар яхшиланмоқда.

Азал-азалдан донишмандлар оиласда ўғиллар билан бирга лиқда қизларни ҳам илми қилиш энг макбул иш бўлишини уқтириб келишган. Боиси, оқила, зиёли аёл келажакда барпо бўладиган бутун бошли оиласнинг илми бўлиб улғайшига замин яратади. Шу нуктаи назардан давлатимиз раҳбарининг юртимиз хотин-қизларининг билим олиш имкониятларини янада кенгайтириш мақсадида амалга ошираётган тизимли ислочотлари таҳсинга сазовор.

Президентимиз **“Биз мамлакатимизни ҳар томонлама юксалтириш учун янги тарихий даврга қадам қўйдик. Фарзандларимиз қалбига улф мақсадлар, олижаноб ғояларни сингдириш – барча Ўзбекистон оналарининг шарафли бурчидир. Юксак фазилатли, мард ва жасур, ватанпарвар ёш авлодни тарбиялаб вояга етказиш, албатта, сизларга боғлиқ. Бу – ёруғ келажакка йўналтирилган энг катта инвестиция ва битмас-туганмас бойлиқдир”** дея барчани аёлларни нафақат бугунги кун, балки давлатимизнинг нурли келажаги яратувчилари сифатида ардоқлашга, эъзозлашга, хурмат-эҳтиром кўрсатишига чорламоқда.

Тараққиёт стратегиясининг муҳим йўналишларидан бири саналаётган мазкур масалаларни ҳаётга татбиқ этиш мақсадида жорий йилнинг 1 марта санасида ўтказилган видеоселектор йигилишида хотин-қизлар учун янада кенг имкониятлар яратиб берилди. Жумладан, Боз вазир ўринбосари лавозими қайта тикланди ҳамда Оила ва хотин-қизлар давлат кўмитаси ташкил этилди. Шунингдек, республикадаги 9,5 мингя яқин маҳаллаларда маҳalla раисларининг хотин-қизлар ва оила бўйича ўринбосарлари ҳам кўмита тизимига ўтказилди. Ҳар бир маҳаллада хотин-қизлар фаоли лавозими жорий қилиниб, опа-сингилларимизнинг муаммолари, дарду ташвишилари билан доимий шуғулланадиган адолати ва самарали тизим яратилди.

Обрў-эътиборли аёлларни ўз сафига бирлаштирадиган **“Оқила аёллар”** ҳаракати ташкил топаётганини ҳам жамоатчиликка, аввало, ёшларга тарбияйи таъсир кўрсата оладиган хотин-қизларимизнинг нуфузи, обрў-эътибори жамиятимизда янада юқори мартбаларга кўтарилаётганинг ёрқин исботидир. Шу билан бирга, барча меҳнат жамоатлари хотин-қизларнинг муаммоларига самарали ечим тошип учун “Аёллар кенгашлари” тузилётганинги алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Тадбиркор хотин-қизларни янада кўпайтириш мақсадида “Бизнесчи аёллар” дастури қабул қилиниб, ушбу дастур учун 8 триллион сўм маблаг йўналтирилади. Жорий йилда ипотека кредитлари бўйича бериладиган субсидияларининг 40 фоизи хотин-қизлар учун ажратилади. Бу ўз навбатида мустоҳжо аёллар 12 мингта куляй уй-жой билан таъминлаш имкониятини беради.

Тарихимизда илгари бўлмаган бундай кенг кўламли ишлар ижроси учун 15 триллион сўм маблаг йўналтирилади.

Хотин-қизлар масалаларни билан боғлиқ ҳолда амалга оширилаётган ислоҳотлар орасида янги ўқида ўтқида бошлиб магистратурада ўқиётганинг контракт пуллари тўлиқ бюджетдан қоплаб берилши (23 минг нафар қизларга 200 миллиард сўм) тўғрисида қабул қилинган Президент қарори юртимиз хотин-қизлар учун чинакам байрам совғаси бўлди, десак мубалага бўлмайди.

Эндилика хар йили 50 нафар қизлар нуфузли хорижий олийгоҳларга бакалавр ва 10 нафари магистратурага юборилади, хар бир вилоятдаги эҳтиёжданди оила вакиллари, ота ёки онасини ўйқотган 150 нафар қизларнинг (жами 2,1 минг нафар) таълим контракти маҳаллий бюджетдан тўлаб берилади, ёш фарзанди бор талаба-қизларга масофавий ўқишига шароит яратилади, докторантурда йўналишида хотин-қизлар учун хар или камида 300 тадан максадида квота ажратилади.

Қизларимизнинг замонавий билим олиши ва қасб-хунар эгаси бўлиб, жамиятда ҳамда ўз оиласида муносаб дастурни топиши учун бошлаган хайрли ишлар кўламини келажакда янада кенгайтириш мақсадида 2022-2026 йилларга мўлжалланган Хотин-қизлар таълимими кўллаб-куватлаш миллий дастури қабул қилинади. Ушбу хужжат доирасида пойтахтда хотин-қизлар учун алоҳида университет ва жойларда унинг техникиумлари ташкил этилади. Барча талаба қизларга таълим контрактларини тўлаш учун 7 йил муддатга фоизсиз кредит бериш тартиби жорий қилинади.

Бир сўз билан айтганда, аёлларнинг илм олиши, хунар ўрганиши йўлида сафарбар этилаётган маънавий ва моддий кўллаб-куватлаш тўла маънода келажакка йўналтирилган энг катта ва самарали инвестициядир.

ИКРИНГИИ МАКОДА

КҮЙКИРИГАН КАЛДАНИЙН

КАДИМ СИРЛАРИ

Қалъада ҳунармандлар ясаган маҳсулотлар орасыда сопол буюмлар асосий үрин тутади. Катта хұмлар, хұмчалар, күзалар, ҳар хил ҳажмдаги товоқлар, идишлар, шамдонлар, күлденлар, умуман, сополдан 60 дан ошик турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарылған. Уларнинг аксариятини тарихда “бўяма сопол маданияти” деб ном олган, қўлда ясалган, милоддан олдинги II-I минг йилликлар оралиғида ишланган сопол идишлар ташкил этади. Бу маҳсулотларнинг яна бир қисми янги эрадан аввалги I минг йилликка, Амиробод маданияти даврига оид. Бу даврда аввалги “бўяма сопол идишлар” ўрнини таги ясси, оғзи ҳалқасимон, безаксиз, қора ва кулранг ашёлар, шунингдек, сирти қизил ангоб ёки лак билан қопланган маҳсулотлар эгаллаган. Сопол буюмларнинг ҳаммаси қўлда ясалган, кулол ҷархи ишлатылмаган. Улар 3-4 минг йиллик тарихий ашёлар ҳисобланади. Қўйқирилган қалъадан тошдан, мармардан, рудалар шлаклари, алебастердан ишланган буюмлар ҳам топилған.

Археологлар ушбу буюмлар сопол маҳсулотлардан кейинги даврда яратилган деган хуласага келдилар. Металл буюмлар орасида бронза, мис, темирдан тайёrlанган камон ўқлари, наиза учлари, пичоқлар, ханжарлар, оиласда ишлатиладиган ашёлар ҳам кўплаб тошилган. Тарихдан маълумки, бронза, темир эрамиздан олдинги I мингинчи йилликнинг ўтала-рида Султон Увайс тоги этакларида печларда рудалардан ажратиб олинган. Руда шлакларидан эса мудофаа деворларини бузадиган отиш куролларининг думалоқ шаклдаги ўқлари тайёrlанган. Шиша буюмлар, кўзгулар Рим, Юнонистондан келтирилган шиша ашёларга ўхшаб кетади. Лекин улардан пишиклиги, мустаҳкамлиги ва тиниклиги билан ажралиб туради. Шунинг учун бу маҳсулотларга Миср, Рим, Греция ва Кичик Осиёда талаб катта бўлган. Умуман олганда, бу ердан топилган ашёлар Қўйкирилган қалъанинг янги эрадан олдинги II – I минг йилликлар орасидаги ҳунармандчиллик тарихидан гувоҳлик беради.

дан түвөхүлж беради.

Құйқирилган қальдаан археологик қазыш-малар натижасыда 80 дан ортик кичик ҳайкалчалар, ҳайкаллар қолдиқлари илм-фанды терракоталар деб аталаған ашёлар топилди. Бундай терракоталар қадимий шаҳарларнинг барчасыда мавжуд бўлган. Шундай экан, бу қальдаан топилган терракоталар бошқа қадимий шаҳарлардан топилган терракоталардан қайси жиҳатлари билан фарқ қилган? Бу ердан аёлларнинг турли кўринишдаги ҳолатлари акс этган ҳайкалчалари қазиб олинди. Шулардан биринча аёлнинг тик бўйи ҳолати тасвириланган. Бу терракота олис ўтмишда дехончилик билан шуғулланган халқларнинг улуғ яратувчи она маъбудаси деб баҳоланди. Эрамиздан олдинги III – II мингинчи йилликлар оралиғига мансуб ушбу терракоталар бошқа жойда учрамайди. Иккинчи гурух терракоталар Амударё ҳомийси ва ҳосилдорлик маъбудаси Анахита Ардвисурага оид деган хуласага келинди. Унинг кийимларидағи тўлқинсимон кўринишлар, бўртма нақшлар, кийимларининг бир учи елкаси ва ўнг кўли устига ташлангани, бу ҳайкалчанинг кўплаб нусхалари топилиши ушбу терракота зардуштийларнинг ҳар бир оиласида мавжуд бўлганлигидан дарак беради. Анахитанинг шу пайтгача топилган ҳайкалчаларининг энг қадимийси эрадан аввалги V – IV асрларга мансуб деб қараларди. Бу ердан топилганлари мисоддан аввалги I мингинчи йилликнинг бошлирига мансуб эканлиги аниқланди. Шунингдек, қальдаан қўлида кўзгу ушлаган, сопол идиш тутган, бола кўтарган маъбуналар, ҳосилдорлик, мўл-кўлчилик, бунёдкорлик маъбуллари, сибиға, най, арфа чалаётган инсонлар ҳолатлари акс этган ҳайкалчалар ҳам қазиб олинди. Бундай терракоталар ниҳоятда қадимилигидан ташқари Ўрта Осиёнинг тарихий шаҳарларидан бирортасидан топилмаган. Демак, улар тарих учун ноёб ашёлар ҳисобланади. Ушбу ҳайкалчалар Қўйқирилган қалья ва умуман, ўша давр Хоразм шаҳарсозлигининг ижтимоий, маданий-маънавий, диний муносабатлари, инсоният тамаддуни йўллари, ахолининг яшаш санъати ана шу асосда ривож топган.

Сонийт таамаддунг иуллари, аҳолининг яшаш тарзи хусусида турфа маълумотлар беради.

Археологлар қалъани қазиш жараёнида марказий хоналардан бирордан ўндан ортиқ катта хумларни ўргандилар. Кўшни хонадан ҳам яна шунча миқдорда катта хумлар топилди. Текширишлар натижасида бу хумларда одатдагидек озиқ-овқат, дон-дун сув ёки бошқа маҳсулотлар эмас, ниҳоятда қувватли, ғаройиб ҳидли ичимлик, бугунги тил билан айтганда спирт сақланганлиги аниқланди. Қадимшунослар бундай топилмадан ҳайратта тушдилар. “Наҳотки, хотазмликларнинг қадим аждодлари шарбухурлар бўлишган?” деган фикрга келдилар. Археологлар қазишмалар бу ичимликнинг ушбу қалъада ниҳоятда кўп сақланиши сирларидан воқиф этди. Қазишмалар жараёнида жуда кўп буюмларнинг – хумлар, ритонлар, ҳар хил идишларнинг юза қисмига, рельефига туширилган тасвирлар орасида мева туғиб, барг ёзғанг бир дараҳт кўриниши учрайди. Унинг мевасини теривож топган. Бунинг сабаби бор. Қадимшуносларнинг маълумотларига кўра, астрономия илми илк бор ўтрок дехқончилик, сугорма маданият юзага келган ва ривожланган ўлкаларда пайдо бўлган. Яъни, дехқонлар ерни сугориши, экин экиш, уни парваришилаш, йиғиб-териши ишларини ҳамда буни амалга ошириш вақтини йил, фасллар, кунларни қуёш, ой, осмондаги бошқа ёриткичларнинг ҳаракатларига қараб белгилаганлар. Бу эса коинот, осмонжисмлари ҳақидаги фан – астрономия илмини яхши билишни талаб қилган. Археолог Яҳё Гуломов илмий асарларида Хоразмда дехқончилик, сугорма маданият милоддан олдинги III мингинчи йилликларда вужудга келган, дебхисоблайди. Шундай экан, бу қадимиюхадада астрономия илмининг пайдо бўлиши ва ривожи 4-4,5 минг йиллик тарихга эга. Бунинг далил ва исботи Қўйқирилган қалъа худудидан топилган турли ашё ҳамда осори-атиқалар мисолидаги яккор намоён бўлди.

Кўп йиллар мобайнида тарихчи олимлар ўртасида энг қадимий ёзув мамлакатимиз-нинг қайси нуқтасида топилганлиги хусусида баҳс-мунозаралар давом этиб келганди. Ўтган асрнинг 60-йилларида Кўйқирилган қалъада олиб борилган археологик қазишмалар натижасида бундай мунозараларга чек қўйилди. Археологлар бу ердан хумлар, терракоталар, ҳар хил идишларга, буюмларга ўйиб ҳамда қора тушлар билан битилган ёзув намуналарини топдилар. Бу ёзувлар қадимий сўғд, бақтр, хоразм ёзувларидан илгари мавжуд бўлган оромий алифбосида, Хоразм тилида милоддан олдинги бир мингинчи йилликнинг бошларида ёзилганлиги аниқланди. Хумлардан бирига “Аспабарак” ёки “Аспабадак” деб ёзилганлиги маълум бўлди. Олимлар бу сўз “Отда ўтирган одам” ёки “От миниб кетаётган одам”, умуман “Чавандоз” маъносини билдиради, деган хуносага келдилар. Афсуски, қалъадан топилган 30 дан ошиқ сўзларни ўқиш ва уларнинг маъноларини топиш имкони бўлмаган. Қалъадан топилган буюмларнинг баъзиларида турли хил белгилар ҳам аниқланди. Қадимшунос олимлар дастлаб бу белгилар хунарманд усталарнинг тамғалари бўлса керак, деган фикрни билдирилар. Лекин кейинчалик бу белгиларнинг айримлари оромий алифбоси ҳарфларининг ҳар хил кўринишлари эканлиги, усталар ясаган баъзи буюмларига ўз номларининг бош ҳарфларини ёзис қолдирганликлари маълум бўлди. Кўйқирилган қалъадан топилган бу ёзувлар ва белгилар нафакат мамлакатимизда, балки Ўрта Осиёда ёзув маданияти тарихи ниҳоятда қадимий эканлигини иботлади. Шу билан биргаликда ёзув маданиятининг ушбу шаҳарда эрадан олдинги мингинчи йилликларда шаклланиши бу ерда унинг астрономия илми ривожи учун замин бўлиб хизмат қилганлигини исботлади.

хеологлар бу ердан хұмлар, терракоталар, ҳар хил идишларга, буюмларга ўйиб ҳамда қора түшлар билан битилған ёзув намуналарини топдилар. Бу ёзувлар қадимий сүфд, бақт, хоразм ёзувларидан илгари мавжуд бўлган оромий алифбосида, Хоразм тилида милоддан олдинги бир мингинчи йилликнинг бошларида ёзилганилиги аниқланди. Хұмлардан бирига "Аспабарак" ёки "Аспабадак" деб ёзилганилиги маълум бўлди. Олимлар бу сўз "Отда ўтирган одам" ёки "От миниб кетаётган одам", умуман "Чавандоз" маъносини билдиради, деган ху-лосага келдилар. Афсуски, қальъадан топилган 30 дан ошиқ сўзларни ўқиш ва уларнинг маъноларини топиш имкони бўлмаган. Қальъадан топилган буюмларнинг баъзиларида турли хил белгилар ҳам аниқланди. Қадимшунос олимлар дастлаб бу белгилар хунарманд усталарнинг тамғалари бўлса керак, деган фикри билдирилар. Лекин кейинчалик бу белгиларнинг айримлари оромий алифбоси ҳарфларининг ҳар хил кўринишлари эканлиги, усталар ясаган баъзи буюмларига ўз номларининг бош ҳарфларини ёзиг қолдирангликлари маълум бўлди. Кўйқирилган қальъадан топилган бу ёзувлар ва белгилар нафақат мамлакатимизда, балки Ўрта Осиёда ёзув маданияти тарихи ниҳоятда қадимий эканлигини иботлади. Шу билан биргаликда ёзув маданиятининг ушбу шаҳарда эрадан олдинги мингинчи йилликларда шаклланиши бу ерда унинг астрономия илми ривожи учун замин бўлиб хизмат қилганилигини исботлади.

Астрономия илмини ўрганиш инсондан математик амаллар, алгебраик усуллар, геометрик тенгламалар, географик жадваллар асосида коинотни илмий тадқиқ этишини талаб қиласди. Илмий тадқиқ этиш учун эса маълум бир жиҳозланган, илмий тадқиқотларни амалга оширадиган жой – расадхона бўлиши керак. Эрамиздан олдинги IV асрда бобилликлар учун расадхона вазифасини ибодатхоналар ёнида жойлашган алоҳида хоналар ўтаган, греклар эса астрономик кузатув жойлари барпо этишган. Хоразмда милоддан олдинги бир мингинчи йилликлар

Археологлар Қўйқирилган қальъада олий борган қазишима ишлари натижасида бу ердан астрономик кузатишларда ишлатиладиган 400 дан ошиқ буюмларни топдилар. Бу буюмлардан аксарияти хунармандлар томонидан яратилган устурлоблардан иборат эди. Устурлоблар осмон жисмлари ҳаракатларини 15, 10, 5, 1 градус аниклиқда ўлчаш имкониятига эга бўлган Айтайлик, бу ердан топилган устурлоблардан бири фанда "Соқолли эркаклар боши" деб номланган. Бу қадимий устурлоб айланаси билан само жисмлари 2 градусгача аниклиқда ўлчанган. Бундан ташқари, ушбу устурлоб хоразмликларнинг йил ўлчови вазифасини ҳам бажарган Улар йилни ҳозиргидек тўрт фаслга, 12 ойга эмас, 8 қисмга бўлишган. Устурлоб айланасидаги 8 та бош ана шу бўлинишни кўрсатган. Бу бўлиниш хоразмликларнинг дехқончилик фаoliyati, экин экиш даврими акс эттирган. Ҳар бир қисм ўртача 45-46 кундан иборат бўлган. Янги йил 21 март – Наврӯз кунидан бошланганда бу бўлиниш кўйидаги тартибида кечган: 21 март – 5 май экин экиладиган пайт, 5 май – 21 июня экин етиладиган, 21 июнь – 5 август экин пишадиган, 5 август – 21 сентябрь экин йигиштириладиган, 21 сентябрь – 5 ноябрь далалар то заланадиган, 5 ноябрь – 21 декабрь сув йўллари тозаланадиган, 21 декабрь – 5 февраль чилла, 5 февраль – 21 март далалар суғорила диган пайт ҳисобланган. Олимларнинг маълумотларига кўра, Кўйқирилган қальъалик астроноmlар, Абу Райхон Беруний ибораси билан айтганда "ахтарвеник"лар қадимда альфмарказ юлдузлар туркумига мансуб "Фомальгаут" деб номланган энг ёрқин юлдуз ҳара катини 400 йил давомида кузатганлар. Улар ушбу юлдуз ҳаракатига қараб Амударёда су вининг кўп ёки оз бўлиши, эрта ёки кеч келишиб кабилар аниқлашган. "Фомальгаут" юлдузини араблар "Жануб балифининг оғзи"даги сўнгги томчи сув" деб номлаганлар. Бу ҳам ушбу юлдузинг сув олами билан боғлиқлигини кўрса тади. Хоразмликлар эса ушбу юлдузни сув ва хосилдорлик маъбудаси Анахита номи билан боғлаганлар.

милоддан олдиниң бир миниңчи ийлигилар бошида астрономик кузатышлар зардыштийлар ибодатхоналаридаги маҳсус расадхоналарда амалга оширилган. Қўйқирилган қалъада расадхона вазифасини шаҳар ўртасидаги марказий ибодатхона остидаги саккизта хона бажарган. Бу хоналар ибодатхонанинг остки қисмида жойлашган. Хоналар деворининг қалинлиги етти метрдан ошган. Уларнинг тўртта бурчагидаги шарқий, фарбий, шимолий, жанубий хоналардан ташқарига турли ҳажмда туйнуклар очилган. Бу туйнуклардан баҳорий ва кузги тенгкунликларда, ёзги ҳамда қишки кун узунлиги ва қисқалиги пайтларида күёш нури тушган. Бу нур саккиз хона ўртасидаги қудук ичини ёритган. Фасллардаги күёш ҳолатлари ана шунга қараб аниқланган. Шу билан бирга туйнукли хоналар ўртасидаги оғиш бурчаги 23,5 градусга тенг қилиб ўлчаб олинган. Бу ўлчов бирлиги эндилиқда астрономия илмида дунё миқёсида асос қилиб олинган. Ушбу туйнуклардан фақатгина қүёш ҳаракати эмас, ой ва юлдузлар ҳаракатлари ҳам кузатилган. Ибодатхонанинг ички қисмигина эмас, ташки қисми ҳам расад ишлари учун мўлжаллаб, 360 градус айлана девори шинаклар билан вақт ўлчови учун бўлиб чиқилган. Буларнинг бари аждодларимизнинг математика, алгебра, ҳандаса, физика, жуғрофия, астрономия илmlарида етукликлари билан бирга, архитектура соҳасида ҳам буюк иқтидор эгалари бўлганликларини, уларнинг расадхона яратишдек улуғвор ишни бошлаб берганликларини кўрсатади. Шунинг учун дунё қадимшунослари Қўйқирилган қалъа расадхонасининг астрономия илмидаги бошловчилик фаолиятига юксак

Қүйқирилган қалъа мамлакатимизнинг антик ва ундан олдинги давр тарихига оид кўплаб маълумотлар берувчи илм-фан марказларидан бирни ҳисоблашади. Унинг харобалари бағрида Хоразмда астрономия илмининг юзага келлиши ва тараққий этиши, дунё илм-фанига қўшган ҳиссаси билан боғлиқ жараёнлар аксини топган. Демак, бу шаҳар тарихини тадқиқ этиш ҳалқимиз олис ўтмишини, аждодларимиз илмий меросларини очиб беришга хизмат қиласади.

Камол МАТЁҚУБОВ

МАРКЕТИНГ ИНСОН ЭХТИЁЖЛАРИНИ ҚОНДИРИШ ТАМОЙИЛИ

Бугунги кунда бизнес ҳаётнинг энг муҳим омилидир. Чунки ҳар қандай соҳага ислоҳотларнинг татбиқ этилиши турмушимиznинг яхшиланишига, жамиятнинг ривожланишига ва бошқа омилларнинг ўсишига хизмат қилади. Қолаверса, ушбу ислоҳотларнинг жамиятга кириб келиши ва жорий қилиниши инсоннинг фаровон турмуш кечиришига қаратилмоқда. Ҳамма замонларда ҳам инсон эҳтиёжлари доимо чексиз бўлган. Эҳтиёжларнинг қондирилишида эса, албатта, ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш, инновациялар, умуман олганда, бизнес вакилларининг ўрни бекиёс.

Бизнес вакиллари фуқароларнинг талаб ва истакларини қондириш учун янги маҳсулотларни яратиши ва ишлаб чиқариши, қолаверса, истеъмолчиларга етказиб бериши лозим. Бундай жараёнларда товар ва хизматларнинг сифати, ишлаб чиқаришнинг стандартларга мослиги, товарларни етказишида воситачиларни тўғри танлаш бизнес вакилларининг олдида тутган асосий вазифа ҳисобланади. Хўш, бунинг учун нима қилиш керак? Ушбу саволга жавоб топиш бизнес вакиллари учун доимо муаммо бўлиб келган. Албатта, инсонларнинг эҳтиёжларини маркетинг соҳаси ўрганади ва таҳлил қиласиди. Маркетингнинг асосий тамойили ҳам одамларнинг қондирилмаган эҳтиёжларини тўлақонли қондиришга қаратилган ҳаракатлар йиғиндисидир.

Маркетинг ҳақида гап кетганида битта савол туғилади: маркетинг бу нима? Янги маҳсулот яратиши ёхуд янги маҳсулот яратиши асослашми? Бунинг жавобини топиш учун бизнес вакиллари доимо изланишлар олиб бориши, қолаверса, истеъмолчилар эҳтиёжини ўрганиши, уларга қандай турдаги ва сифатдаги төварлар ва хизматлар кераклиги түфрисида йўлашлари лозим. Бизнес вакилларининг ушбу саволга жавоб топишида ўзига хос йўл бор.

Яъни, корхона ўзининг янги маҳсулотларини ишлаб чиқаришда хом ашё (таъминот жараёни) базасини топиши ва хом ашёни ҳарид қилиши ҳамда янги маҳсулотларни ишлаб чиқариши керак. Сўнг тайёр маҳсулотларни воситачилар орқали истеъмолчиларга йўналтиради. Истеъмолчилар ушбу маҳсулотларни рад этиши мумкин. Бунда корхона реклама ва сотишни рағбатлантириш тадбирларини намойиш қилади. Лекин бу ҳам етарли самара бермайди. Шу сабабли корхона ўз маҳсулотларининг қандай қисмлари, қайси функциялари ва қандай ишлаш жараёнини аниқлаш учун истеъмолчиларни ўрганишни бошлайди, яъни маркетинг тадқиқотларини олиб боради. Маркетинг тадқиқотлари натижасида олинган маълумотлардан хулоса қилиниб, янги маҳсулотни ишлаб чиқариш ғояси шакллантирилади ва маҳсулотни ишлаб чиқариш жараёни амалга оширилади. Бу эса маркетинг фаолияти янги маҳсулотни яратишни асослаш билан ифодаланади. Чунки маркетинг фаолиятисиз корхона маҳсулотларига ҳаридорни топиши бирмунча кийин кечали

дорни топиши бирмунча қиин кечади.

Шунинг учун буғунги тадбиркорлик фолияти билан шуғулланувчи субъектлар ёки бизнес вакиллари маркетингни ўрганиши, бу билан эса истеъмолчиларнинг эҳтиёжларини ўрганиши ва уларнинг талабларига мос товарлар ва хизматларни яратиши ҳамда уларни етказиб бериши

Санжарбек БОЙЖИГИТОВ,
Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти
“Маркетинги” кафедраси асистенти

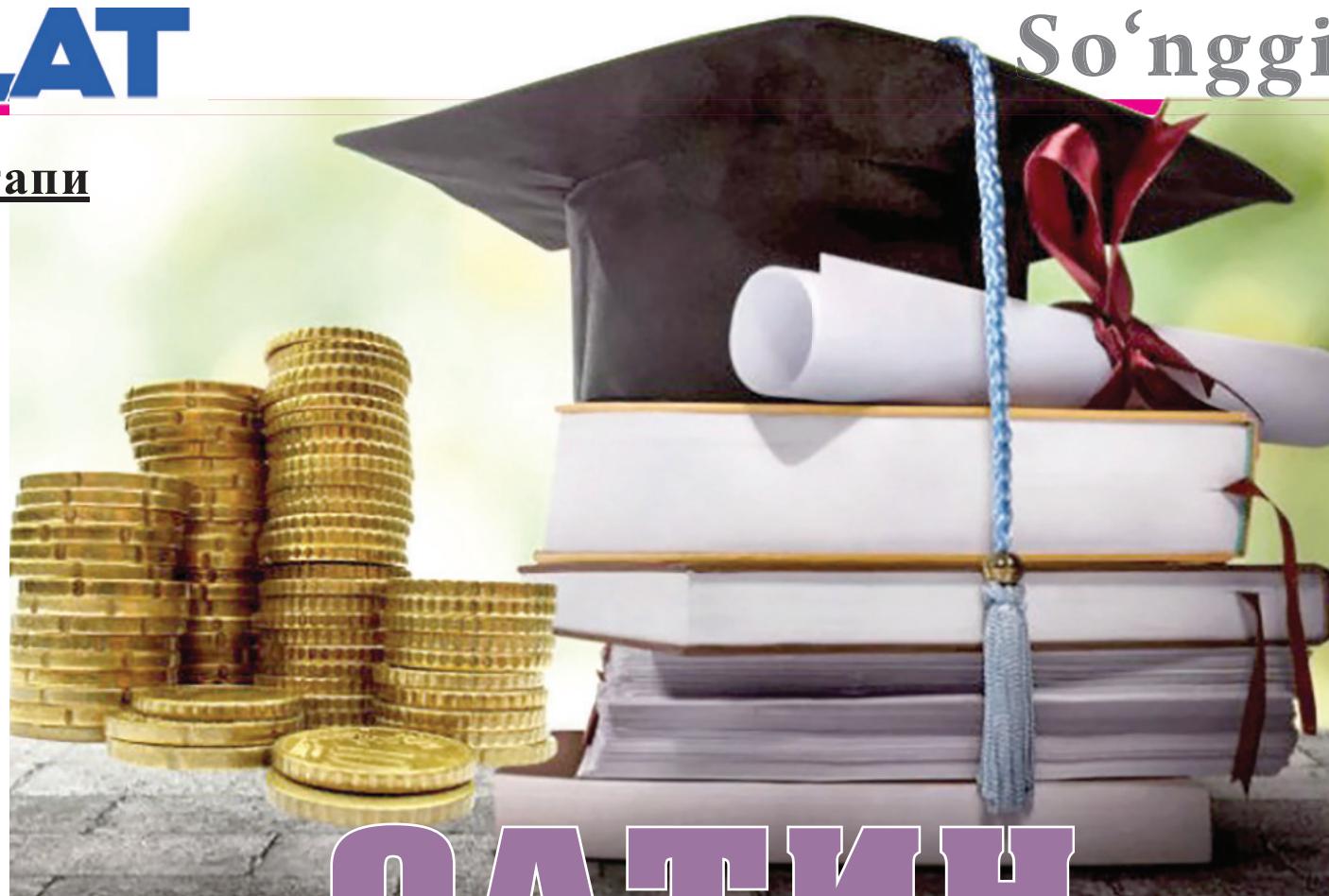
Эълон

Тошкент шаҳар Миробод тумани
31-сонли умумий ўрта таълим мактаби
томонидан Носиров Диёрбек Дилму-
род ўғли номига 2021 йил 17 июня
берилган UM № 1144778 рақамли шаҳо-
датнома йўқолганлиги сабабли

Бугуннинг гапи

Собиқ социалистик режим замонида талабалар тилида «Студентлик – олтин даврим!» деган гап бўларди. Бунинг замонида озигина кувлиқ ва киноя хам бор эди. Ўша пайтлари пахта йигим-терими бошланиши билан студентлар катта куч сифатида кўрпа-тўшаги билан чўллар орасидаги пахтазорлар томон сафарбар этиларди ва токи марказ руҳсат бермагунча даладан кайтишмасди. Сафарбарлик ва ундан қайтиш жараёнида студентлар қанчадан-қанча азобу укубатларга дучор бўларди. Ўқиши даври бошланганда хам студентлар турли тадбирлару ҳашарлардан бўшамасди, борди-келди, ёткхона ва овқатланиши масаласида хам талай тенгисзил мумаммалигида дуч келарди.

ОЛТИН ДАВРНИНГ

КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ МУАММОЛАРИ

Шукрлар бўлсинки, мустақилликнинг бугунги кунларига келиб талабалар оғир меҳнатдан қуттилди. Чукур ва тўлаконли билим олишлари учун ёшларга етарила шароитлар яратилмоқда. Энг муҳими, янги олий ўқув юртлари ташкил этилиб, толиби им бўлишини орзу қилиб юрган ёшларнинг кўнглига ёруғини кирди. Бундан ташқари, хорижий мамлакатларга бориб ўқиш учун имконият эшиклари ланг очиди. Хорижда ўқининг қулай ва енгиллик томонлари кўплиги ёшларда қизиқиши ўйғотди. Ота-бобаларимизда «Чинмочинга бориб бўлса ҳам, илм ўрган!» деган нақл бор. У айни пайтда амалга ошиди. Иқтидорли йигит-қизларимиз уйидан чиқмаган ҳолда имтиҳон топшириб, Россия, Хитой, Жанубий Корея, Англия, АҚШ, Германия ва ҳозо давлатларга бориб, дунё имлиси сирларидан баҳраманд бўлишмокда.

Энг қизиги, воқеа шу билан якун топмасдан, етуклик дипломини қўлга киритиб, малакали мутахассис бўлгандан сўнг унг изтиёрий равишда ўша давлатлардан яхшигина маошга эга бўлган иш ҳам топиб олишмоқда. Бунинг боис ва сабаблари нимада дессаниз, гап уларга яратилган имтиёз, қуал шароит, хурмат-эътиборнинг юқсаллигига бориб тақалади. Она Ватан бағрида униб-ўстган, ботчада тарбия олган, мактабда таълим олган фарзандларимиз ҳаётга тайёр бўлганда бошқа давлатга хизмат қилиб, ўша давлатнинг равнақи ва яхни илм-фани, саноатнинг ривожи учун билим ва салоҳитини сарфласа алам қилимайдими! Алам қиласди, албатта! Лекин уларни Ватанга қайтариш учун нима қилиши керак? Албатта, эъзозлаш, хурматини жойига кўйиш, хориждагидан-да зиёда шарт-шароит яратиб бериш керак бўлади. Агар ўз фарзандларимизга куляш шароит яратиб бермайдиган бўлсан, маблагдан кизгансак, тараққиётда оқсаш давом этаверади. Яхни, ҳосилнинг сарасидан ўзгалар баҳраманд бўлиб, ўзимизга бодретаги колаверади.

Албатта, шунча гапдан кейин «Муаммонинг асл моҳияти ни-

мада?» деган савол пайдо бўлади. Гап шундаки, Президентимиз ёшларимизнинг ўқишига, билим олишига, ҳунар эгаллашига муболагасиз жуда катта ётибор билан қаромокда. У кишининг чин юракдан амалга ошираётган ташабbusлари боис боғчадан бошлаб, токи олий таълимгача бўлган имлар даргоҳлари янги тизимда ишлашга киришмоқда. Янги бинонолар, ўқув қуроллари, замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, турар жойлардан тортиб, озиқ-овқатчага бўлган мумаммалар босқичма-босқич ўз ечиними топмоқда. Бироқ олий таълимдаги энг катта мумаммаларни контракт тўловлари масаласи ҳамон мумамманинг бошида турибди. Ва буни ижобий ҳал қилиш учун мутасаддилар етарила бош ётираётган ўйк.

Одатда њеч бир ота-она ўз фарзандининг ётиб-турши, еб-ичиши, усти-боши, таълим-тарбияси учун пул талаб қилимайди. Аксинча, машиқат билан топган пунши боласининг келажаги учун сарфлайди, билим олиши, ҳунар эгаллашига имкон яратиб беради. Мамлакатимизнинг олтиндан қиммат захираси бўлмиши ён авлоднинг ўз даргоҳимизда катта маблағ сарфлаб ўқишини таъжхублантиради.

Хозирги замонда чет элда таълим олаётган ёшларимиз мамлакатимиздаги шарт-шароитни бошқа мамлакатлар билан солишиб-риб кўради. Жумладан, Европа билан Осиёни боғлаб турдиган қардош Туркия давлатидаги ҳаётга қизиқиш бошқачароқ. Айтишларича, бу ерда талабалар ўқиши учун талай имкониятлар яратилган. Биринчидан, ўқишига кирган талаба контракт ҳақида ўйламас, ёткхона ёки квартира қидириб сарсон бўймас, ўқув даргоҳидаги ошхоналар жуда ҳам арzon нарҳда овқат тайёрлаб берар экан. Иккинчидан, талабалар учун барча автобус, метро, поезд ва самолёт читплари арzon. Бошқа шаҳарларга қатнаб ўқидиганлар ҳам қилиншишади.

Ахир, бир ўйлаб кўрайлик. Ўқишининг кундузги кечки бўлимларни тушуниш мумкинdir. Аммо сиртқи бўлим-чи? Нима учун энди ўйл мобайнида бир-бир ярим ой таълим оладиган талаба кундузги ва кечки бўлимда ўқидиган талаба билан бир хилда контракт пули тўлаши керак? Нима учун? Қани бу ерда мантиқ? Қани бу ерда математик асос? Олий таълим вазирлигida

Президентимиз ҳалқ таълими билан боғлиқ масалаларга бағишлиган йигилишлардан бирда: «НАЖОТ ТАРБИЯДА, НАЖОТ ТАЪЛИМДА, НАЖОТ БИЛИМДА!» деб бежиз айтгани ўйк. Биз ёшларимизнинг таълим, тарбия ва билим олишлари учун жиҳид киришган эканмиз, аввало, уларнинг мумаммаларини ҳал қилиш ўйларини излаб топишмиз керак. Айниска, дастлаб малакага эга бўлган сиртқи ва кечки ўқи, олий мавзумот олиш ўйлида ҳаракат қилаётганларни кўллаб-куватласас, оғирини ёнгил қислак фойдадан холи бўлмайди. Иқтидори борми, унга қўллаш керак. Шукрки, ҳоҳ қишлоқда, ҳоҳ шаҳарда бўлсин, ўшлар бўгунги кунда имл изляяти. Уларни бағримизга олсан, бошини силасак, кўмак берсак, кам бўлмаймиз. Зоро, билимли ёшларимиз қанча кўп бўлса, юқсан мэрраларга шунча тез етишамиз.

Мухиддин ОМАД,
журналист

ХАВФСИЗЛИКНИ УНУТМАЙЛИК

Бугун кундалик ҳаётимизни “зангори олов”сиз тасаввур этиш кийин. Табиий газ энг кулий ёқилги сифатида турмуши мизда кенг кўлланилади. Ана шу ёқилгидан тўғри фойдаланиш, хавфсизлик кондайларига катъий амал килиши ёнгин хавфсизлигини таъминлайди. Акс ҳолда озигина ётибкорсизлик оқибатида чиккан ёнгин оиласга, давлатга катта маддий зарар етказилини мумкин.

Газ плитаси ўрнатилган хонани тез-тез шамоллатиб турши керак. Газ, кўмур ёқиладиган печкалар мўриси йилига камидан бир марта тозаласидан лозим. Печка ва газ плиталари ёнида бензин, керосин каби тез ёнуви суюқликларни сақлаш, электр асбобларидан фойдаланиш, ёш болаларнинг гугурт билан ўйнашига бепарво қараш ёнгин кептириб чиқарувчи сабаблардан саналади. Учкун теккандада ёниб кетадиган айрим нар-

салар борки, уларни печкалар ёнида сақлаш асло мумкин эмас. Лак, бўйлар, мебеллар, синтетик кийимлар шулар сирасига киради.

Хозир кўп кўлланиладиган кимёвий моддалар, жумладан, каучук ва пластмассадан ясалган турли буюмлар тез ёнишдан ташқари, ўзидан кўллаб зарарди моддалар ҳам ажратиб чиқаради.

Бугунги кунда ёнгинга қарши кураш, уларнинг олдини олишида замонавий техника воситалари самарали

кўлланилмоқда. Ана шу воситалар орасида ёнгин хавфи ҳақида зудлик билан хабар берувчи хабарлаш воситалари, назорат мосламалари мухим аҳамият касб этади. Шу боис, Европа, Америка қитъасининг кўллаб давлатларида ёнгинни хабарлаш воситалари, назорат мосламалари, қабул-назорат асбобларининг замонавий турларини ишлаб чиқарадиган корхона, фирма, компаниялар мавқеи юкори туради.

Республикамида ҳам ёнгин хавф-

сизлигини таъминлаш борасида хорижий ҳамда ўз корхоналаримизда ишлаб чиқариладиган назорат мосламалари ва хабарлаш воситаларида бўлган талаб юкори. Бу мосламаларни ўрнатиш орқали ёнгин туфайли келадиган моддий зарарнинг, одамларнинг ҳаётига, соглиғига етказиладиган зарарнинг олди олиниди.

Миржаҳон ПЎЛАТОВ,
Ёнгин назорати ва профилактикаси
бўйича мутахассис

Бош мухаррир: Ислом ҲАМРОЕВ

Таҳир хайяти:

Бахром АБДУХАЛИМОВ
Наримон УМАРОВ
Мухаммад АЛИ
Гавҳар АЛИМОВА
Мухаррэм ДАДАХОД҆ЖАЕВА
Қодир ЖЎРАЕВ

Тошпўлат МАТИБАЕВ

Тальят МУРОДОВ
Абдукамол РАХМОНОВ
Умиджон СУЛАЙМОНОВ
Собир ТУРСУНОВ
Алишер ШОДМОНОВ
Шуҳрат ЯКУБОВ

Бўйимлар:

Партия турмуши ва парламент фаолияти бўйими —
71 288-46-54 (149);
Котибият —
71 288-42-14 (144);
Ахборот, хукук ва хатлар бўйими — 71 288-42-12 (132);
Кабулхона —
71 288-42-12 (141) факс;
Реклама бўйими —
71 288-42-14 (132); 90 900-72-15
Масъул котиб — Абдуғани Содиков
Навбатчи мухаррир — Саидат Раҳимова

1995 йил 22 февралдан
чичка бошлаган

info@adolatgzt.uz
adolatgzt-95@mail.ru

ISSN 2091-5217

9 772 91 521 091

1 2 3 4 5 6

Сабок

Имом Ғаззолий роҳматуллохи алайх шундай деганлар:

“АГАР СЕН МУТААЛЛИМ (ИЛМ ОЛУВЧИ БЎЛСАНГ), УСТОЗИНГ ҲУЗУРИДА ҚҮЙИДАГИ ОДОБЛАРГА РИОЯ ЭТИШИНГ ШАРТ:

Аввало салом бериши ва киришга изн сўраши;
Бехуда гапларни гапирмаслик;
Рухсатисиз сўз бошламаслик;
Унга “Фалончи бу борада бошқачароқ гапирганди” ва шу каби сўзлар ила эътиroz билдирилмаслик;

Одамлар “шогирди устозидан кўра билимдан экан”, деб гапиришлари истагида унга қарши чиқишдан сақланиши;
Дарс вақтида бошқалар билан сўзлашмаслик;
Дарсдан бошқа нарсалар билан чалғимаслик;
Устоз турганда шогирд ҳам ўрнидан туриши;
У ҳақида яхши гумонда бўлиши, яъни кўринишидан нотўғри ишдек туюлган бир ишини кўрибок, у ҳақида ёмон фикрга бормаслик.

• • • • •
ЖАНУБИЙ АФРИКАДАГИ УНИВЕРСИТЕТНИНГ КИРИШ ЭШИГИДА ШУНДАЙ ЁЗУВ БОР:
“Бирор давлатни ўйқулиши учун атом бомбаси ёки узок масофали ракета куролларидан фойдаланиш шарт эмас. Фақатгина таълим сифатини пасайтириб, имтиҳонларда кўчиришга (шпаргалкадан фойдаланишга) имкон бериш етарилидир. Шунда:

Беморлар – шифокорларнинг қўли билан ўлади;
Бинолар – мухандисларнинг қўли билан қулайди;
Пул – иктисадчиларнинг қўли билан йўқолади;
Инсонийлик – дин вакилларининг қўли билан унтулидид;

Адолат – хуқуқшуносларнинг қўли билан топтадиди...

Таълимнинг барбод бўлиши – юртнинг вайрон бўлишидир!

Билиб ўйганишади

ИНТЕРНЕТДАН ФОЙДАЛАНИШ

ИНТЕЛЛЕКТГА САЛБИЙ ТАЪСИР КЎРСАТАРКАН

Америкалик эксперилар ўтказган ижтимоий тадқикот натижаси у ёки бу масаланини ечиш учун донимий равишда интернетдан фойдаланадиган одамлар кўпинча ўзининг интеллект даражаси ҳақида потўғри фикрга егалигини кўрсатди.

Иель университети иммий ходимлари томонидан амалга оширилган эксперимента 302 нафар кўнгилли қатнашди. Барча иштирокчилар деярлиғи турли оларни юртнинг вайрон бўлишидир. Биринчидан гурухдаги тадқикот иштирокчилари у ёки бу жавобларни топиш учун интернетдан фойдаланадиган одамларни мумкин. Инкинчи гурухдаги кўнгиллиларга эса ёрдам сифатида фикат классик намунаша шпаргалкалар берилди.

Эксперимент натижаларини таҳлил қилиш жараёнида мутахассислар жуда ёки ўзига хос хусусиятни аниқлашди. Интернетда жавоб излаган иштирокчилар деярли барча визифаларни ўз билим ва тажрибалари асосида бажарганини дъаъя қилишиди. Бундан ташқари, биринчидан гурухдаги иштирокчилар кўпинча олимларни тест саволлари мавзуси бўйича тўлиқ маълумотга эга эканлигига ишонтириш